

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (insertate) uredništvo in upravnništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnništvo je v Ptuj v gledališkem poslopu. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vposlati.

Štev. 25.

V Ptuj v nedeljo dne 11. decembra 1904.

V. letnik.

Kdo je kriv?

In Kristus mu reče: „Ako sem hudo govoril, izpričaj od hudega, ako pa prav, zakaj me biješ?“

V našem zadnjem listu smo na tem mestu označili smrdljivi boj in smrdljivo orožje prvaško-farške druhali napram naprednjakom in naprednim listom! V zopetni dokaz naših trditev hočemo razkrinkati danes tako smrdečo prvaško-farško lumparijo, kakor še je morda svet ni doživel!

Kdo je kriv, da je toliko razbojnikov med našim ljudstvom, kdo je kriv, da toliko pretepov, toliko umorov? Ali je kriv napredek, da se jih obsodi vsako leto od porotnikov toliko k smrti, ali je temu kriva dohtarsko-farška lumparija, katera si prizadeva vgasniti vsako iskrico prostega mišljenja med ljudstvom? Jeli kriv „Štajerc“ moraličnega propada slovenskega ljudstva, ali so krivi dohtarsko-farški listi, kakor dohtarska „Domovina“ in farški „Gospodar“ se svojo prilogo? Ljudstvo, odgovori si na ta vprašanja, ko prečitaš ta članek, samo.

Kakor poročamo na drugem mestu, bila sta obsojena pred mariborskim porotnim sodiščem neki Muršec in Šegula iz Dornave zaradi zavratnega umora Šegulove žene k smrti na vislicah. O tej obsodbi poroča „Gospodar“ v svoji številki z dne 24. p. m. in vsklikne konečno „Tako daleč pripelja človeka „Štajerc“ in žganje!“

„Domovina“ ve o tem še kaj več povedati. V svoji številki z dne 25. p. m. ima celo dva članka o tej obsodbi. Med drugim piše:

„Sotrudnik Štajerca.“ Pesnikun in tolovaj Muršec, je bil zares hudobni duh zapeljanega Šegule. Ta človek, strašni tip stajercijancev je edin vzrok, da se je zgodil kr-

vavi zločin... Tu imamo zopet vzgled, kako pohušuje in moralno ubija „Štajerc“ našo ljudstvo. Zadnja leta se množe slučajji, ki pretresajo človeška srca, kar vse je peklenski sad nemčurskega lista. Slovenski kmetje, to so vaši lažiprijatelji, ti spodnještajerski nemčurji!... „Štajerc“ smeši slovensko narodnost, vam krade spoštovanje do maternega jezika, vzgaja neznačaje, katerim ni več ničesar svetega.

Potem zopet piče „Domovina“: „Zadnja pesem Štajerčevega sotrudnika morilca A. Muršec.

»Na drugem mestu poročamo o smrtni obsodbi A. Muršeca, nemškutarja, ki je služil ptujskim Nemcem v boju zoper Slovence z nesramnimi pesnimi zoper slovenske voditelje, katere je list ptujskih nemčurjev „Štajerc“ razširjal med ljudstvom. Smrtna obsodba morilca A. Muršeca je pravzaprav tudi smrtna sodba za „Štajerca“ in njegove privržence, kajti vsakdo zdaj lahko ve, kako ničvreden je časopis, kateri se naslanja na sotrudništvo ljudi, ki so žganjarji in morilci.

Na to priobči „Domovina“ neko „pesem“ Muršecovo, katero je baje ta zložil v preiskovalnem zaporu in katero je dobilo uredništvo „Domovine“ „slučajno“ v roke, in vsklikne konečno: „Takši hinavci (namreč kakor Muršec) so vsi pristaši „Štajerca“!

Vrhunec pa doseže seveda mariborsko glasilo mariborskih gospodov z rudečimi in črnimi kolarji: „Naš Dom.“ Ta piše v svoji številki z dne 1. decembra sledeče:

„Štajerčev pesnik Muršec-morilec.“ Kakor vsak ničvrednej si je izbral tudi dornavski krojač Muršec za svoje časnikarsko glasilo ptujskega „Štajerca.“ Bil je celo tako drzen, da je dal v njem „Poduk zapeljanim Slovincem.“ Kazal je „zapeljanim Slovincem“ ono pot kot vzorno, po kateri tudi on sam hodi. Mi smo vedeli, kam pelje ta pot. Mnogi nam takrat niso hoteli verjeti, a sedaj vedo vsi, da ta pot pelje na vešala. To pot vam je, slovenski ljudje, kazal in priporočal Muršec, po tej poti še vas skrivno nadalje vodi „Štajerc.“ Muršec je vse Slovence, ki niso verjeli njemu in „Štajercu“ imenoval zaslepljene Slovence. Tako

dela še danes „Štajerc“! Vse, kar ne trobi v njegov rog, vse je zaslepljeno, zapeljano, vse je na temni poti. Samo Muršec je torej na pravi poti, on bo na vešalah »svetlo« gledal, tam se mine klerikalna tema. Zanimivo je, da sta si po groznem hudodelstvu mamila Šegula in Muršec svojo vest — z žganjem. Tako dela največ »Štajerčevih« pristašev! Svojo slabo vest si tolaži v šnopsarnah. Ali ni večina »Štajerčevih« pristašev hudih šnopsarjev? »Štajerc« in šnops sta poguba za slovensko ljudstvo.

O vi vražne, lažnjive, hinavske, dohtarsko-farške kuge! **Ljudstvo vedi! Muršec ni bil nigdar in nigdar sotrudnik Štajerca, nigdar se ni priobčila kaka „pesem“ Muršeca v Štajercu!**

Vse pesmi, priobčene v našem listu proti takozvanim voditeljem slovenskega ljudstva, proti dohtarsko-farškim pijavkam slovenskega rodu, je zložil naš sedajni urednik, kar pa je bilo priobčenih drugih pesmic v našem listu od prve do sedajne številke, (razven gori imenovanih v celem štiri) bile so poslane iz takih krajev, v katerih Muršec nigdar ni bival in nigdar ni bil, toraj jih ni mogel pisati in tudi ne uredništvu vposlati! Tedaj, po krivici mečejo po „Štajercu“ blato dohtarska „Domovina“, „Gospodar“ in „Dom“ po krivici se hujska proti našim naročnikom, po krivici proti čitateljem Štajerca, brezsravno razžalenje se meče v obraz tisočim in tisočim naših vrlih poštenih naprednjakov, in to iz golj prizadevanja očrtniti te poštene ljudi v očeh njihovih sosedov, ki so drugega političnega mnenja.

Tako se seje sovraštvo med sosede, sovraštvo med družino, sovraštvo med sina in očeta, sovraštvo med moža in ženo, sovraštvo med tovariše, katere je do tega časa ločilo sicer politično prepričanje, kateri pa so si bili drugače med seboj dobri. Iskra se je vrgla v suhljad ali pa vslamo, in tam ne vgasne, zato skrbijo gotovo peklenske moči, temveč ta iskra tli in tli, treba še je le da malo vetrič podpiha in visok plamen švigne iz suhljadi, iz slame, plamen, katerega bodeš težko ugasnil — znabiti se ti to sploh več ne posreči! Kdo je kriv? Mi, ki vedno svarimo ljudstvo pred medsebojnim sovraštvom, ali tisti, ki mečejo goreče baklje sovraštva med nje s svojimi nesramnimi lažmi, kdo je kriv, mi, ki vedno in vedno povdarjamo, da bi ljudstvo pošteno in mirno živelo, ali tisti, ki vsiljujejo takorekoč nože v roke svojim podrepnikom kličejo njim: „Rabi te nože proti tem „Štajercijancem“ proti tem nemčurjem?“

Klerikalna druhal, d o k a ž i svoje trditve, potem še le ti je upati, da ti bode ljudstvo verjelo! Dokaze zahtevamo za vaše trditve, „Domovina“ „Gospodar“ in „Dom“, vi zahrbtni bojazljivi, o katerih smo že v naprej prepričani, da bodele sedaj po teh naših zopetnih dokazih vaših lumparij potegnili vaše repe med noge in odlazili, kakor tepeni psi!

Dokažite in potem bomo radi priznali, da smo premagani, radi priznali, da ste ve klerikalne cunje poštene!

Lažnjivec je tisti, ki govori o svojem nasprotniku kaj neresničnega, kdor pa rabi vedoma tako lastno svojo skovano laž še povrh v svoj prid, ta je pravi pravcati — „šuft“! —

Muršec je spisal svoj čas neke vrste, neko „pesem“ z naslovom: „Pesen v poduk zapelanim Slovincem“. To pesem je dal na svoje stroške natisniti in jo je potem med svojimi sovaščani delil. Nikdar pa ni priobčil niti vrstice ne v našem listu! A vendar slepo trdi dohtarsko farška stranka, da je bil naš pesnik, naš sotrudnik! To je že odveč! Kdor se ne obrne v sveti jezi z gnusom od stranke, ki se poslužuje takega orožja, ta je obžalovanja vreden, kdor pa agitira za to stranko, kdor očitvidno kaže, da je njen privrženec, ta nima več iskric poštenosti v svoji duši!

In ti „Gospodar“, zares ti bi še celo moral molčati! Ali ne veš več, kako grozno se je svoj čas opeknel neki klerikalni urednik, ki je podolžil Nemce požiga?

Da pa sprevidi ljudstvo še bolj, kdor je zares vodi po poti k vislicam, naprednjaško časopisje ali klerikalno, hočemo omeniti tukaj samo dva slučaja, a ne lažnjiva, temveč resnična! Pred kratkim je bil obsojen na Koroškem kaplan Mašek, kateri je ukradel svojemu župniku veliko svoto denarja na 15 letno težko ječo! Ta kaplan se je hotel znebiti župnika, zato je zastrupil vino, katero je rabil župnik pri sv. meši. Ta kaplan je toraj hotel na najsvetejšem mestu, to je pred altarjem zastrupiti svojega župnika, ta kaplan je hotel zastrupiti svojega župnika z živim Bogom samim, namreč z našim Izveličarjem v podobi svetega Rešnjega Telesa, in ta kaplan pa je bil **v resnici sodelovalec in sotrudnik klerikalnega časopisja, v resnici je priobčil v škofskih glasilih svoje članke! „Gospodar“ in Domovina**, kaj porečeta k temu?

„Gospodar“, kaj porečeš k sledečemu? Pred nekaterimi leti je stal pred porotniki v Celju neki sokol (slovenski telovadec) po imenu Č u v a n. Obdolžen in obsojen je bil radi trikratnega roparskega umora! Tedajni prezident porotnega sodišča je vprašal Čuvana, kako da je prišel tako daleč, ko pa je bil poprej drugače priden in spoštovan človek. Čuvan je nato pripovedoval s solzami v očeh sledeče: Bil sem krojač in bil sem, kakor se mi je reklo priden delavec, hodil sem pridno v cerkev in zato sem bil priljubljen pri duhovnikih. Nekoč sem govoril celó z diko in ponosom vsega slovanstva, z djakovarskim škofom Strossmayerjem. Ta mi je podal celo roko! Naročil mi je tudi, naj berem dobre cerkvene časopise **posebno pa „Slovenskega Gospodarja!“ in naj delujem v smislu tega časopisa! In jaz sem ga ubogal. Danes sem radi tega tukaj! Zanemarjati sem začel svoj posel, prišel sem v denarne zadrege, in te sem si hotel zboljšati!** — — —

Dotični sodnijski akti se lahko pregledajo in mi smo pripravljeni vsak čas dokazati, da je Čuvan dobesedno tako govoril pred porotniki!!

No, „Slovenski Gospodar“, kako ti diši ta resnična, popolnoma resnična izpovedba trikratnega roparskega morilca?

Kdo je kriv?

Pošteno slovensko ljudstvo, sedaj sodi samo, mi

se ne bojimo, da bi nas obsodilo, pač pa moraš obsoditi tiste, ki te s vso silo vlačijo v pogubljenje, v moralični propad! Kdo je kriv? So krivi lažnjivci, nesramni obrekovalci, so krivi učitelji požiga, krivi duhovniki strupari, so krivi časopisi, katere označi skesan morilec, ropar, kot vzrok svojega pogubljenja — ali je krivo naprednjaštvo, kriv „Štajerc“? Ljudstvo, kje pa imaš iskati slabe vzglede? Kdo je kriv pijančevanju?

Po farovžih se popiva pri vsakej priložnosti pozno v noč, da cele noči, mi imamo dokaze, da so celo nekateri duhovniki popolnoma pijani sv. mešo brali. In to vidiš ti ljudstvo, ubogo ljudstvo! Ali morda ukazuje „Štajerc“ duhovščini pijanštvo, ali jo morda on hvali? „Gospodar“ in „Dom“ pa poročata vsakokrat navdušeno o farških veselica in kako „lušno“ je bilo! Siromaki toraj vidi jo popivati svoje dušne pastirje, tudi večkrat svoje prvaške voditelje in ker nimajo toliko denarja, kakor ti gospodje, posežejo po — šnopsu! Kdo je tedaj kriv?

Sodi ljudstvo, a tedaj, ko si obsodilo, tedaj se ravnaš po svoji sodbi, tedaj se okleni stranke, katero si spoznalo kot pravično, potem bodejo nehali umori, uboji, ropi in drugi zločini, ti pa bodeš srečno — in to je naša iskrena želja — ne le na tem, temveč tudi na drugem svetu!

Ptujski okrajni zastop.

Dne 29. p. m. se je vršila prva občna seja ptujskega okrajnega zastopa. Seja se je pričela ob 9. uri predpoldan in je končala ob poldan. Predsednik zborovanja je bil načelnik okrajnega zastopa g. župan Ornič. Kot zastopnik vlade bil je navzoč c. kr. okrajni glavar A. pl. Underrain.

Predsednik odтвори sejo, pozdravi vse navzoče (35 gospodov) in konstatira sklepčnost zborovanja. Na to poroča, da je novi okrajni zastop takoj, ko se je načelnštvo od cesarja potrdilo, sprejel poslovanje. V kratkih potezah razloži stanje okrajnega zastopa, ki je moral od prejšnjega zastopa sprejeti okoli 22 tisoč kron dolga. Naloga, katero je toraj sprejel novi zastop, tako povdarja predsednik, ni lahka, dela je dovolj, na mesto denarja pa so se sprejeli dolгови. Nato poroča, da se bode pač najprej in najbolj treba zastopu pečati s popravilom cest, katere so v jako slabem stanju. Govornik prečita v celem 23 prošenj, s katerimi prosijo kmetje za zboljšanje cest. Kar se tiče dolga, ki ga je zapustil prejšni zastop, se bi pač moral najprej poravnati. Odbor okrajnega zastopa se je pečal tudi s tem najsilnejšim sprašanjem. Da bi zastop vzel pri kakem denarnem zavodu posojilo in poplačal dolg, za to se odbor nikakor ni mogel odločiti, ker bi se potem izdatki zopet pomnožili. Za posojilo je treba seveda plačati tudi obresti. Na ta način se toraj ne dà dolg odstraniti, zato ne preostaja nič drugega, kakor, da se dohodki zastopa pomnožijo, da se toraj zvišajo dokladi zastopa. Po teh besedah pričeli so se

razgovori o točkah dnevnega reda. Zapisnikarjem bil je izvoljen tajnik okrajnega zastopa g. Bengu.

Predlog, da bi se en del (369 metrov) takozvane Kolarijsko-Krapinske ceste, ki spada pod okrajni zastop rogački popravljaj od sihmal od ptujskega okrajnega zastopa se je sprejel. Rogački okraj mora plačati za to vsako leto 53 kron.

Kot načelnik preglednega komiteja poroča na to g. J. Kasper, da so se računi za leto 1903 pregledali in da je vse v najboljšem redu. Zato predlaga poročevalec, da bi se prejšni zastop razbremenil in se dovolila tajniku, kateremu se delo vedno množi, nagrada v znesku 400 kron. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Baron Kübeck predlaga, da bi se vložilo za okrajnega cestnega mojstra (Bezirksstrassenmeister) vsako leto 300 kron v hranilnico, s katerim denarjem bi potem dobival imenovani mojster, ko ne bode več mogel opravljati vsled starosti svojega posla, podporo. K temu predlogu pripomni g. J. Kasper, da teh vsako leto vloženih 300 kron ne bode nikakor zadostovalo, da bi od obresti tega denarja cestni mojster v svoji starosti zamogel živeti. Za to predlaga poročevalec naj se cestni mojster stalno nastavi in naj se mu po najmanj daljni 10 letni službi — 17 let že namreč služi — dovoli letna penzija v znesku 600 K. K temu predlogom sklene zborovanje soglasno, da se ima vložiti vsako leto za cestnega mojstra 500 kron. Kar se tiče njegovega stalnega nastavljenja v službi in njegove penzije, izroči se ta predlog okrajnemu odboru, kateri naj o njem odloči in pri prihodnji občni seji o tem poroča.

Sedaj sledi poročilo o glavni točki dnevnega reda, namreč o proračunu za leto 1905.

Poročevalec okrajni odbornik g. Maks Strašchill (iz Brega pri Ptuj) razloži na podlagi računov natančno dohodke in izdatke, ki so pričakovati v letu 1905.

Dohodki znašajo 19.359 kron, izdatki pa so določeni na 158.522 kron. Za to še preostaja plačati znesek 139.163 K.

Ako se zvišajo dokladi okrajnega zastopa od 30 procentov na 40, potem se bode dobilo 131.054 kron. Še zbog tega zvišanja doklad bode primajnkovalo 8109 kron, katere se naj plačajo še le v letu 1906. Poročevalec toraj prosi zborovanje, naj se proračun odobri in naj se dovoli zvišanje okrajnih doklad od 30. na 40. procent, ker je to nujna potreba. Prejšnji načelnik g. Zelenik (govori sprva slovenski potem nemški) ni zadovoljen s proračunom, češ da se je v njem nastavilo preveč izdatkov posebno za popravila cest. Ti izdatki naj bi se znižali, tako, da ne bode treba kar naenkrat okrajnih doklad zvišati za 10 procentov. On (Zelenik) ni nikakor proti zvišanju okrajnih doklad, a to zvišanje se naj razdeli na dve leti tako, da se danes zviša samo za pet procentov. Gospod Zelenik toraj predlaga zvišanje doklad od 30. na 35. a ne na 40. procent. Proti predlogu gosp. Zelenika govori gospod Schoschteritsch (Sv. Vid pri Ptuj) in povdarja, da je brez dvombe